

Tjänsteskrivelse - Budget 2024 och ekonomisk plan 2025-2026

Förslag till beslut

1. Budget 2024 och ekonomisk plan 2025–2026 antas.
2. Hävda synnerliga skäl med anledning av stark finansiell ställning att återställa negativt resultat efter balanskravsjusteringar 2024 på 367 miljoner kronor i takt med att pensionsåtagandet betalas ut, det vill säga under 20 år.
3. Fördela budgettram för 2024 till styrelse och nämnder enligt tabell 2 i dokumentet Budget 2024 och ekonomisk plan 2025–2026.
4. Bevilja investeringsutgifter 2024 med totalt 1 129 miljoner kronor, varav 913 miljoner kronor för byggnadsinvesteringar, enligt tabell 6 och 7 i dokumentet Budget 2024 och ekonomisk plan 2025–2026.
5. Ge regionstyrelsen rätt att utöka checkräkningskrediten från 200 miljoner kronor upp till 1 000 miljoner kronor.
6. Ge regionstyrelsen rätt att under 2024 nyupplåna, det vill säga öka Region Gävleborgs skulder, med maximalt 1 000 miljoner kronor, varav 200 miljoner kronor ska kunna lånas upp under 2023.
7. Ge regionstyrelsen rätt att omsätta lån, det vill säga låna upp motsvarande det belopp som förfaller till betalning under året, samt att köpa derivat motsvarande regionens totala upplåning i form av ränteswappar¹.
8. Riktlinjer för god ekonomisk hushållning enligt dokumentet Budget 2024 och ekonomisk plan 2025–2026 antas.
9. Regler för hantering av Resultatreserv (RER) i enlighet med Riktlinjer för god ekonomisk hushållning i dokumentet Budget 2024 och ekonomisk plan 2025–2026 antas.
10. Den årliga budgetprocessen genomförs med beslut i fullmäktige om budget och ekonomisk plan samt skattesats på hösten.

Regionstyrelsen beslutar för egen del:

1. Under förutsättning av regionfullmäktiges beslut uppdra till regiondirektören att tillse att beslut enligt punkterna 5 och 7 genomförs.
2. Under förutsättning av regionfullmäktiges beslut uppdra till regiondirektören att under december 2023 och första kvartalet 2024 uppta nya lån uppgående till maximalt 400 miljoner kronor.
3. Följande punkter införs i regionstyrelsens delegationsordning:

¹ En ränteswap är en överenskommelse mellan två aktörer om att under en bestämd tidsperiod byta räntebetalningar med varandra. Den ena parten betalar en fast ränta och erhåller samtidigt ersättning i form av rörlig ränta från motparten. Detta för att ändra ränterisken i ett lån eller låneportföljen sammantaget för att anpassa räntebindningstiden till nya marknadsförutsättningar.

Ärendetyp	Delegering till	Beskrivning
3.7 Upplåning	Regiondirektör <i>Får vidaredelegeras</i>	Tilldela befogenhet att nyupplåna och omsätta lån upp till inom vid varje tillfälle av regionstyrelsens beslutad upplåning.
3.8 Upplåning	Regiondirektör <i>Får vidaredelegeras</i>	Tilldela befogenhet att handla ränteswappar ² upp till inom vid varje tillfälle av regionstyrelsens totalt beslutad upplåning.

Sammanfattning

Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Sjukvårdspartiet Gävleborg har upprättat förslag till budget 2024 och ekonomisk plan 2025–2026. Budgetförslaget är upprättat utifrån oförändrad skattesats på 11,51 kronor. Budgeterat resultat 2024 uppgår till -367 mnkr och planerat resultat för 2025 till 31 mnkr samt för 2026 till 1 mnkr.

Ärendet

Region Gävleborgs uppdrag omfattar hälso- och sjukvård, tandvård, regional kollektivtrafik, regional kultur och utbildning, regional utveckling, regionalt tillväxtarbete samt länsplanering av regional transportinfrastruktur. Verksamheten leds av regionfullmäktige, regionstyrelse och nämnder. Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Sjukvårdspartiet Gävleborg har upprättat förslag till budget 2024 och ekonomisk plan 2025–2026.

Utgångspunkter för budgetförslaget är regionstyrelsens budget- och planeringsförutsättningar 2024–2026, regionstyrelsens och nämndernas årsplaner, regionstyrelsens resultatprognos för 2023 samt fullmäktiges långsiktiga finansiella mål.

Balanskravet

Årets balanskravsresultat uppgår enligt budget 2024 till -367 mnkr. Det budgeterade negativa resultatet utgörs av den del av ökade pensionskostnader med anledning av överinflation, som inte bedöms som möjlig att finansiera inom budget. Enligt gällande regelverk ska pensionskostnaderna räknas upp med förändringen av prisbasbeloppet, det vill säga 9,1 procent för 2024. I jämförelse med Riksbankens inflationsmål på 2 procent innebär det en överinflation med 615 mnkr 2024. Ett negativt resultat motsvarande del av överinflationen är därför oundvikligt.

Region Gävleborg kan komma att hävda synnerliga skäl med anledning av stark finansiell ställning för att återställa negativt balanskravsresultat som uppkommer på grund av överinflation för pensionskostnaderna, på längre tid än de tre år som kommunallagen anger. Istället skulle återställande ske i den takt som utbetalning

² Se fotnot 1.

av pensionsåtagandet sker, som är cirka 20 år. Förarbeten till kommunallagen (Proposition 2003/04:105) säger att om det finns kapital som täcker hela pensionsåtagandet, även den del som redovisas som en ansvarsförbindelse, kan detta innebära stark finansiell ställning. Enligt budget 2024 beräknas soliditet inklusive ansvarsförbindelse för pensioner till 0,1 procent. Därutöver ska det enligt förarbetena finnas en buffert med realiserbara tillgångar som kan användas för delfinansiering av framtida investeringar. Region Gävleborgs pensionsfond, som per den 31 augusti 2023 hade ett bokfört värde på 6 923 mnkr, utgör sådana realiserbara tillgångar. Den nuvarande kostnadsutvecklingstakten är för hög jämfört med den nivå som kan finansieras kommande år. Åtgärder för att minska kostnaderna pågår och ytterligare åtgärder utreds.

Låneram

Utgångspunkt för finansiering av Region Gävleborgs investeringar är att de över tid ska finansieras i samma takt som årets avskrivningar och resultat, det vill säga egenfinansieras. Lånefinansiering ska därför endast förekomma vid högre investeringsnivåer.

Om likviditetsbehov uppstår ska Region Gävleborg kortsiktigt nyttja checkräkningskrediten. Vid långvarigt likviditetsbehov ska finansiering ske genom långfristig upplåning alternativt försäljning av placerade medel inom pensionsmedelsförvaltningen. Val av finansiering beror på hur lång period som likviditetsbehovet bedöms finnas samt rådande marknadsläge.

Inför 2024 finns flera osäkerhetsfaktorer i omvärlden och inom Region Gävleborg, till exempel utvecklingen av skatteunderlaget, konjunkturen, inflationen, hur snabbt beslutad investeringsbudget genomförs, hur snabbt beslutade ekonomiska åtgärder i regionens verksamheter får effekt.

Till följd av planerade investeringar under 2023 och 2024 samt ovan nämnda osäkerhetsfaktorer behöver betalningsberedskapen säkras genom utökning av checkräkningskrediten från 200 mnkr upp till 1 000 mnkr samt nyupplåning. Behovet av nyupplåning bedöms till 1 000 mnkr. Skuldförvaltning ska ske enligt beslutat direktiv för finansförvaltningen, men kan under uppbyggnadsfasen avvika mot limiter för löptider för ränte- och kapitalbindning beroende på rådande marknadsläge.

Regionstyrelsen kommer under 2024 att successivt besluta att uppdra till regiondirektören att ta upp nya lån inom låneramen. Under december 2023 och första kvartalet 2024 får 200 mnkr avseende 2023 samt 25 procent av de återstående 800 mnkr lånas upp, det vill säga totalt 400 mnkr under perioden. Regiondirektören får sedan återkomma till regionstyrelsen inför att ytterligare behov bedöms uppkomma.

Regler för hantering av resultatreserv

I oktober 2023 beslutade riksdagen att förändra kommunallagen så att resultatutjämningsreserv (RUR) ska fasas ut under en tioårsperiod och istället

införs från och med räkenskapsåret 2024 en resultatreserv (RER). Från och med budget 2024 och ekonomisk plan 2025 – 2026 inkluderas även regler för hantering av RER i riktlinjerna för god ekonomisk hushållning.

Reglerna för hantering av RER föreslås i stort bli likalydande som reglerna för hantering av RUR. Undantag är att RER får uppgå till högst 5 procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning, vilket är taket enligt kommunallagen. I 2024 års nivå innebär det i storleksordningen 600 mnr. För RUR fanns ingen begränsning i lagstiftningen och i Region Gävleborgs regelverk får den uppgå till 10 procent.

Enligt den nya lagstiftningen får RER användas för att uppnå en god ekonomisk hushållning, till skillnad från RUR som får användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. Reglerna för användning av RER föreslås därför vara mer flexibla att använda vid omständigheter som påverkar intäkter eller kostnader negativt. I reglerna för RER ingår också att det vid användning av medel från RER ska framgå i förvaltningsberättelsen till vad och varför medel har använts. Detta enligt ett tillägg till Lag om kommunal bokföring och redovisning.

Tidpunkt för budgetprocess

I februari 2015 beslutade regionstyrelsen (§ 62) att budgetprocessen från och med 2015 skulle genomföras med beslut i regionfullmäktige om budget och ekonomisk plan samt skattesats i juni. Under valår ska budget och ekonomisk plan samt skattesats fastställas av nyvalda fullmäktige i november. Budgetbeslut under 2020 – 2021 fattades dock på hösten med anledning av pandemin. 2022 var det valår. Även 2023 års budgetbeslut, om budget 2024 och ekonomisk plan 2025 – 2026, kommer att ske på hösten.

Expedieras till

Regionfullmäktige
Regionstyrelsen och samtliga nämnder
Revisorer
Stabsdirektören
Ekonomistaben

Göran Angergård
Regiondirektör

Johan Sørensson
Stabsdirektör